

внутрішній і зовнішній формі сприятимуть якісному розвитку цивільного судочинства компетенції судів правам і обов'язкам усіх осіб, які беруть участь у справі державній волі.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України від 30.09.2016 – с. 121.
2. Цивільно – процесуальний кодекс України – від 03.08.2017 – с. 566.
3. Олійник В.Ф. Протокол судового засідання // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2009. № 6. – с. 233.
4. Корж А.В Документація право ділової форми навч посібник лекції та зразки документів Корж А.В Ін-т держави і права ім Корецького НАН України Нац акад внутр справ України Київ – 2002 – 231 с.
5. Теоретичні проблеми цивільного процесуального права: Підручник / М.М. Ясинок, М.П. Курило, О.В. Кіріяк, О.О. Кармаза, С.І. Запара та ін.; За заг. ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка. – К.: Алерта, 2016. – с. 344.

Чайка Ірина Олегівна,

студентка четвертого курсу юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Новосад Анастасія Сергіївна,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових

дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

У системі правового регулювання відносин власності важливе значення має визначення підстав виникнення та припинення права власності. Загальні засади та підстави набуття права власності визначає глава 24 ЦК України (статті 328-345). Відповідно до неї підставами (способами) набуття права власності можуть бути будь-які обставини, не заборонені законом (ч. 1 ст. 328 ЦК України), оскільки розмаїття їх дуже велике: події (смерть спадкодавця), договори (купівля-продаж), юридичні вчинки (виявлення скарбу), цивільні стани (перебування у шлюбі), а також юридична сукупність (заповіт і смерть спадкодавця) тощо, виникає проблема визначення їхнього співвідношення та взаємозв'язку, ієрархії, колізії тощо.

Разом із тим ця проблематика майже не досліджувалася, і на тлі низки дисертаційних досліджень окремих підстав виникнення права власності впадає в око відсутність наукових розвідок більш загального плану. Власне, цими обставинами і зумовлена доцільність розгляду проблемних питань виникнення та припинення права власності за цивільним законодавством України.

Для її вирішення й необхідне встановлення методологічних засад оцінки тих чи інших юридичних фактів у загальному контексті набуття та припинення права власності[1].

Останнім часом дане питання майже не досліджувалось, Помітна відсутність ґрунтовних робіт по даній темі, цим і зумовлена доцільність розгляду проблемних питань набуття права власності в Україні.

Для її вирішення необхідне встановлення методологічних засад оцінки тих чи інших юридичних фактів у загальному контексті набуття та

припинення права власності.

Передусім слід зазначити, що існує поділ підстав набуття права власності на первинні та похідні, відомий ще з часів римського права.

Існує точка зору, відповідно до якої при поділі підстав виникнення права власності на первинні та похідні можуть бути використані обидва критерії. Так, зазначається, що до похідних способів набуття права власності належать такі, при яких набуття права власності у суб'єкта виникає внаслідок волевиявлення попереднього власника. При переході права власності має місце правонаступництво, оскільки права на придбану річ внаслідок похідного способу такі, які були у попереднього власника [2].

Проте більш вдалим видається поділ підстав набуття права власності на первинні і похідні за допомогою врахування “обґрунтованості прав” [3]. Суть такого підходу полягає в тому, що первинними пропонується вважати такі способи набуття права власності, де права власника не ґрунтуються на правах інших осіб (вони виникають вперше), а похідними — такі, що припускають, що право набувача ґрунтується на праві відчужувача речі.

Такий підхід до поділу способів набуття права власності на первинні та похідні виглядає цілком логічним, оскільки від способу набуття права власності залежить характер претензій, які можуть бути заявлені до власника.

Однак зустрічається в літературі й думка про те, що поділ способів набуття права власності за різними критеріями не має практичного значення, оскільки законодавство України з поділом на первинні та похідні способи виникнення права власності не пов'язує будь-яких правових наслідків [4].

До первинних підстав набуття права власності відносять, зокрема, такі способи, передбачені ЦК України:

- 1) виготовлення нової речі (ст. 331);
- 2) переробка речі (ст. 332);
- 3) привласнення загальнодоступних дарів природи (ст. 333);
- 4) безхазайна річ (статті 335, 344);
- 5) знахідка (статті 337-339);
- 6) бездоглядна домашня тварина (статті 340-342);
- 7) скарб (ст. 343);
- 8) набувальна давність (ст. 344);
- 9) приватизація (ст. 345) тощо.

Похідними підставами набуття права власності є:

- 1) договір;
- 2) спадкування.

На відміну від поділу підстав набуття права власності на первинні та похідні, котрий достатньо детально аналізується практично у кожному підручнику та посібнику з цивільного права, співвідношення універсальних та спеціальних підстав виникнення права власності у вітчизняній літературі залишається майже недослідженим.

Проблеми у дослідженні підстав виникнення права власності під таким кутом зору значною мірою пов'язані з відсутністю чітких засад віднесення зазначених підстав до універсальних чи спеціальних.

На нашу думку, право власності, як інститут цивільного права України, має бути поділений на два визначальних види:

- 1) право приватної власності;
- 2) право публічної власності.

Право приватної власності може бути визначене як право приватної особи володіти, користуватися, розпоряджатися тощо належним їй майном у власному інтересі. А право публічної власності як регламентована нормами права можливість суб'єктів публічних відносин використовувати на власний

розсуд у межах своєї компетенції майно, яке їм належить.

У свою чергу, право публічної власності охоплює такі різновиди:

- 1) право власності Українського народу;
- 2) право державної власності;
- 3) право власності АР Крим;
- 4) право комунальної власності.

Вважаємо, що фактором, який об'єднує усі різновиди права публічної власності, є наявність у цих відносинах владного елемента, який полягає в тому, що власник, здійснюючи своє право власності, більшою або меншою мірою використовує свої повноваження як суб'єкта публічного права. Специфічним є й об'єкт цих відносин: майно, що входить до складу публічної власності. Разом із тим їх відрізняє той самий обсяг повноважень як суб'єкта публічного права, так і суб'єкта права власності.

Виходячи з вищезазначеного, можна дійти висновку, що на даний момент в українській юридичній науці є недостатнім традиційне розрізнення первісних та вторинних підстав виникнення права власності. Існує необхідність додаткового чіткого розрізнення права власності на універсальні та спеціальні, що дасть змогу чітко визначити їх співвідношення та взаємозв'язок, ієрархію, і таким чином спростить використання цих прав, і зменшить кількість прогалин в законодавстві.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України: наук. -практ. комент. / Є. О. Харитонов, В. В. Завальнюк, І. М. Кучеренко та ін. за ред. Є. О. Харитонova, Н. Ю. Голубєвої. — 6-те вид. переробл. та допов. — Х., 2010. — С. 339.
2. Цивільне право України: академ. курс: підруч. / заг. ред. Я.М.Шевченко. Загальна частина. — К., 2009. — С. 278.
3. Цивільне та сімейне право України / під ред. проф. Є.О. Харитонova. — Х., 2008. — С.200.
4. Цивільне право України. Загальна частина: підруч. / за ред. І.А. Бірюкова, Ю.О.Заїки. — К., 2006. — С. 308.

Татаренко Анастасія Юрїївна,

студентка четвертого курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Новосад Анастасія Сергїївна,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ УЧАСТІ АДВОКАТА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Максимально повне забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб є невід'ємною рисою демократичного суспільства, характерною ознакою правової держави. Засоби такого забезпечення є різноманітними, проте головною є можливість особи самостійно або за допомогою фахівців захистити себе, забезпечити собі відчуття безпеки, захищеності з правової позиції [1, с. 67].